

ČESKÝ JAZYK PRO 8. ROČNÍK

OPAKOVÁNÍ UČIVA Z MINULÝCH ROČNÍKŮ

Mgr. Petr BRADA

ZŠ BRUNTÁL, RÝMAŘOVSKÁ 15, p. o.

18. února 2012

Velká písmena
Zvuková podoba

PSANÍ VELKÝCH PÍSMEN

Velké písmeno napíšeme

- ve vlastních jménech (Hana, Novákovi, Evropa)
- při vyjádření úcty například v dopise (Vás, Tvůj)
- na začátku větných celků a na začátku přímé řeči (Nepůjdu do školy)
- v některých zkratkách a značkách (MUDr., Mgr.)

VLASTNÍ A OBECNÁ JMÉNA

Vlastní jména označují - určitou osobu
- určité zvíře
- určitou věc (místo,
- zemi, stát, horu, moře)

Píšeme je s velkým počátečním písmenem

Jména obecná označují - kteroukoliv osobu (strýc)
- kterékoliv zvíře (lev)
- kteroukoliv věc (ručník)

Píšeme je s malým počátečním písmenem

PRAVIDLA PSANÍ VELKÝCH PÍSMEN VE VLASTNÍCH JMÉNECH

Velké počáteční písmeno napíšeme

- v jednotlivých vlastních jménech - Martin, Labe, Praha, Sněžka, Krkonoše, Evropa

- ve víceslovných vlastních jménech

a) zpravidla jen u prvního slova - Prodaná nevěsta, Českomoravská vrchovina, Nový rok, Spojené státy americké.

Pokud se vlastní jméno stane součástí sousloví, píšeme ho také s velkým počátečním písmenem - Severní Amerika, Spolková republika Německo, Univerzita Palackého

b) obcí (měst a vesnic) napíšeme velké písmeno u všech slov: Heřmanův Městec, Český Krumlov. Pokud je v názvu předložka, napíšeme ji s malým písmenem - Jablonec nad Nisou, Rožnov pod Radhoštěm, Kostelec nad Černými lesy

c) ulic, náměstí, nábřeží, domů - ulice Doktorky Milady Horákové, náměstí Jiřího z Poděbrad, Novoměstská ulice, lékarna U Zelené koruny

VLASTNÍ JMÉNA OSOB A ZVÍŘAT

S velkým počátečním písmenem píšeme

- křestního jména, příjmení, přezdívky - Mirek, Marie Krázká, Karel Havlíček Borovský, Karel Čtvrtý, Přemysl Oráč, Rumcajs, Červená karkulka, Učitel národů, Otec vlasti, Mistr vyšebrodský
- označení členů rodin, rodů - Novákové, Habsburkové, Eliška Přemyslovna
- obyvatel míst, která označujeme vlastním jménem - Evropan, Pražan, Mart'an
- různých bytostí a postav - Pán Bůh, svatý Petr, Měsíčník, Větrník, Bystrozraký
- zvířat - Fík, Micka, Líza, Bystrouška

S malým počátečním písmenem píšeme

- přídavná jména odvozena od vlastních jmen - český, pražský, valašský; pokud to není součástí vlastního jména (Česká republika, Valašské Meziříčí)

S velkým počátečním písmenem na počátku musíme napsat přídavná jména přivlastňovací odvozená od vlastních jmen, osob a zvířat - jirkův, Smetanův

S malým počátečním písmenem píšeme také

- vlastní jména ve smyslu obecném - To je švejk (vychytralý). Dělá ze sebe lazara (nemocný)
- některá jména příslušníků skupin - běloch, černochoch, indián
- jména příslušníků seskupení - spart'an, husita, škodovák, sokol
- názvy jazyků - čeština, němčina

HVĚZDÁŘSKÁ JMÉNA

Velké písmeno napíšeme na počátku vlastních jmen planet, hvězd, družic, souhvězdí - Merkur, Země, Slunce, Měsíc, Velký vůz, Mléčná dráha, souhvězdí Lva.

S malým písmenem píšeme slova mimo hvězdářskou terminologii - Krajinu zalil svit měsíce. Opalujeme se na slunci.

ZEMĚPISNÁ JMÉNA

S velkým písmenem píšeme

- vlastních jmen světadílů, zemí, krajiny - Evropa, Jižní Amerika, Střední Asie, Česká republika, Haná, severní Afrika
- ostrovů, pohoří, hor, nížin, jeskyní - Slovanský ostrov, Madagaskar, Arabský poloostrov, Hrubý Jeseník, Kunětická hora, Punkevní jeskyně, Třeboňská pánev, obratník Raka
- oceánů, moří, jezer, potoků, rybníků: Pacifik, Severní ledový oceán, Zlatá stoka, Bajkal, Niagarské vodopády, Jedovnický potok
- obcí, měst a jejich částí, sídlišť - Česká Třebová, Františkovy Lázně, Malá Strana, sídliště Jihozápadní Město
- ulic, nábřeží, náměstí, pasáží, mostů, zahrad, kolonád - třída Jiřího z Poděbrad, náměstí Hrdinů, Rašínovo nábřeží, most Palackého, pasáž Černá růže, Valdštejnská zahrada, Chotkovy sady
- staveb - Karlštejn, Dívčí kámen, Pražský hrad, Betlémská kaple, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Karolinum, Dům umělců
- stanic a zastávek - nádraží Praha - Holešovice, Malostranská, Náměstí Republiky
- významných přírodních výtvorů - Boubínský prales, Čertova stěna, Rejvíz

S malým písmenem píšeme

- obecná podstatná jména: nížina, kotlina, pánev, tabule, ostrov, jeskyně, vodopád, náměstí, ulice, zahrada, prales, kaple, kostel,...

JMÉNA STÁTŮ, ORGANIZACÍ A INSTITUCÍ

Velké písmeno píšeme u

- oficiálních názvů států a správních oblastí (i historických) - Česká republika, Spolková republika Německo, Rakousko - Uhersko, Království české

Dvojitý psaní je možné - České země - české země, Velkomoravská říše - velkomoravská říše. **Pozor při psaní** - rakouské mocnářství, první republika, třetí říše

- mezinárodních organizací - Organizace spojených národů, Severoatlantická aliance, Evropská unie, Evropský parlament
- oficiálních názvů orgánů státu - Úřad vlády ČR, Rada města Ostravy, Úřad práce v Havlíčkově Brodě, Obecní úřad v Kočí, Parlament České republiky
- oficiálních názvů organizací - Univerzita Karlova, Slovanské gymnázium v Olomouci, Divadlo na Vinohradech, Česká televize, Základní škola ve Slatiňanech, Český svaz ochránců přírody, Sokol, Sparta Praha, Dům obuvi

Pozor si musíme dát na

- neoficiální názvy - katolická církev, jednota bratrská;
- oficiálních názvů zařízení - Fakultní nemocnice v Hradci Králové, Ústav sociální péče Karlovy Vary, autokempink Pískovna, Plzeňská restaurace.

JMÉNA DOKUMENTŮ A DĚL

Velké písmeno napíšeme na počátku vlastních jmen

- dokumentů - Listina základních práv a svobod, Ústava ČR, Sbírka zákonů;
- vědeckých a uměleckých děl - Pravidla českého pravopisu, Psohlavci, Prodaná nevěsta, Záhada hlavolamu, Mánesův Orloj;
- časopisů, novin, pořadů - Učitelské noviny, Mladý svět, Květy, Události, Televizní noviny.

S malým písmenem píšeme

- jména obecná - čítanka, rukopis, zátiší, obraz, madona, slovník, symfonie.

JMÉNA VÝROBKŮ

S velkým písmenem píšeme obvykle

- jméno značky - pivo Prazdroj, automobil Škoda Fabia, hodinky Prim, jablko Panenské červené, Apollo, Mir.

Některá označení chápeme jako obecná a píšeme u nich **malé písmeno** - přijel škodovkou, pije koňak, dám si ementál.

DŮLEŽITÉ UDÁLOSTI A OBDOBÍ

S velkým písmenem píšeme

- dějinné události - Pražské povstání, Velká francouzská revoluce
- památné dny a svátky - Štědrý den, Květná neděle, Svatodušní svátky, Hromnice, Dušičky, Boží hod vánoční
- pravidelné akce a soutěže - Den lidských práv, Velká cena Brna, Závod míru, Český slavík, Světový pohár ve sjezdovém lyžování

S malým písmenem píšeme

- obecná pojmenování - advent, masopust, letnice, festival v Karlových Varech, letní olympijské hry, mistrovství světa v hokeji.

VYZNAMENÁNÍ

S velkým písmenem píšeme

- oficiální názvy vyznamenání - Řád T. G. Masaryka, Řád bílého lva, Nobelova cena za literaturu.

Doplň správně

operu napsal ___Richard ___Wagner

___Strova ___Vatého ___Avřince

na ___romnice o hodinu více

___Apkova ___ohádky

___Ánesův ___rloj

___Ražský ___rimátor

lyžujeme na ___radědu

plavba přes ___ichý ___ceán

___uristé jedou do ___panělska

na léčení v ___arlových ___arech

výlet do ___ižní ___meriky

jdu po ___ovoměstské ___lici

___Vatodušní ___vátky

___erichovský ___umor

slavíme ___ánoce

román ___arla ___apka

léčba ___enicilinem

___en ___atek

Zakroužkuj písmeno, které by mělo podle tebe být velké

přítel jan novák

karlovy vary

bratr petr

hradec králové

herec martin dejdar

ústí nad labem

žákyně eva malá

nové město na moravě

soused bořivoj hrdý

pohoří jizerské hory

zpěvák karel gott

hrady karlštejn a kost

štěně dášenka

rybník rožmberk

pohádka čert a káča

hora sněžka

les ráholec

krušné hory

Oprav slohovou práci žáčka Pepíka

Jmenuji se Josef Veselý. Bydlím v Bruntále na ulici Květná. Kolem našeho domu teče černý potok. Rád chytám ryby na místním kobylím rybníku. Ve městě máme krásný Zámek. Když je pěkné počasí, je vidět nejvyšší hora Jeseníků - Praděd. Nedaleko mého rodného města leží obce Staré Město u Bruntálu a také Milotice nad Opavou. Má teta bydlí v nedaleké Andělské Hoře. Rád v létě chodím na přírodní koupaliště zvané Balaton. Má škola leží na Rýmařovské ulici. Paní ředitelka se jmenuje Pavla Paseková a pan učitel je Petr Brada. Učí mě český jazyk a matematiku. Mám psa, kterému říkáme Alík.